महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे -४

सर्व्हे नं. ८३२ अ, फायनल प्लॉट क्र. १७८/१७९, बी.एम.सी.सी.रोड,
बालचित्रवाणी शेजारी, भांबुर्डा, शिवाजीनगर, पुणे -४११ ००४

फोन नं. - ०२० -२५७०५००० फॅक्स नं. - २५७०५१२२/२५६६५८०८

क्र.रा.मं./पापुई-७/ २५७०

दिनांक -०४.०३.२०२०

प्रति,

विभागीय सचिव,
सर्व विभागीय मंडळे,

विषय: इ.१०वी, व इ.१२ वी व्यवसाय शिक्षण NSQF अंतर्गत विषयांच्या सुधारित अभ्यासक्रम, विषय योजना व मूल्यमापन योजना व प्रात्यक्षिक/ तोंडी मूल्यमापन योजनेबाबत....

संदर्भ:-मा.राज्य प्रकल्प संचालक, समग्र शिक्षा,मुंबई यांचे जा.क्र.रामाशिअ/व्य.शि/ ४४/ (७१/१६) २०१९/८९१, दिनांक १४ ऑगस्ट,२०१९ चे पत्र,

उपरोक्त विषयांच्या संदभीर्य पत्रास अनुसरून कळविण्यात येते की, शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून इयत्ता ९वी, इ.११वी व शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१ पासून इ.१०वी, इ.१२वी **व्यवसाय शिक्षण NSQF अंतर्गत विषयांच्या पुर्रचित अभ्यासक्रमांची** अंमलबजावणी समग्र शिक्षा, मुंबई यांच्यामार्फत करण्यात येत आहे. त्या अनुषंगाने विषय योजना व मूल्यमापन योजनेची पुनर्रचना समग्र शिक्षाच्या यांच्या संदर्भीय पत्रान्वये करण्यात आलेली आहे. सोबत **इ.१०वी, व इ.१२ वीच्या NSQF** अंतर्गत विषयांचे सुधारित मूल्यमापन आराखडे जोडलेले आहेत.

या व्यतिरिक्त शासन निर्देशांप्रमाणे वेळोवेळी होणारे बदल स्वतंत्र परिपत्रकान्वये सर्व उच्च माध्यमिक शाळा/कनिष्ठ महाविद्यालयांना यथावकाश कळविण्यात येतील.

वरील सर्व सूचना आपल्या विभागातील मान्यताप्राप्त उच्च माध्यमिक शाळा/कनिष्ठ महाविद्यालयांतील सर्व शिक्षक, विद्यार्थी व पालक व सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्याव्यात व सदर पत्रानुसार कार्यवाही करण्यात यावी. सदर **व्यवसाय शिक्षण NSQF अंतर्गत इ.१०वी, व इ.१२ वी** विषयांचा सुधारित अभ्यासक्रम, विषय योजना, मूल्यमापन योजना,तोंडी/प्रात्यक्षिक गुणदान योजना इ.मंडळाच्या **www.mahahsscboard.maharashtra.gov.in** या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात आलेले आहे.

तसेच माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र (इ.१०वी) व उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र (इ.१२वी)फेब्रुवारी/मार्च-२०२१ पासून व्यवसाय शिक्षण NSQF अंतर्गत विषयांच्या सुधारित अभ्यासक्रमानुसार परीक्षा होईल, याची नोंद घ्यावी.

(डॉ. अशोक भोसले)
सचिव
राज्यमंडळ, पुणे ०४.

प्रति,
विभागीय सचिव, महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे, नागपूर, औरंगाबाद, मुंबई, कोल्हापूर, अमरावती, नाशिक, लातूर, कोकण विभागीय मंडळ- पुणे, नागपूर, औरंगाबाद, मुंबई, कोल्हापूर, अमरावती, नाशिक, लातूर, रत्नागिरी यांना कळविण्यात येते की, उपरोक्त पत्रान्वये आपल्या

विभागींय मंडळाच्या कार्यकक्षेतील सर्व मान्यताप्राप्त उच्च माध्यमिक शाळा/कनिष्ठ महाविद्यालय प्रमुखांना त्वरित पाठविण्याची व्यवस्था करावी.

प्रत माहिती व आवश्यक त्या कार्यवाहीसाठी:

१) मा.अंवर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

२) मा.आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, शिक्षण आयुक्तालय, मध्यवर्ती इमारत, पुणे-४११००१.

३) मा. राज्य प्रकल्प संचालक, मप्राशिप, मुंबई.

४) मा. अतिरिक्त आयुक्त, मुंबई महानगरपालिका,

५) मा.आयुक्त, पुणे महानगरपालिका,

प्रत माहितीसाठी सादर:

१. मा.राज्य प्रकल्प समन्वयक,रा.मा.शिक्षा अभियान, मुंबई,

२. विभागीय शिक्षण उपसंचालक, सर्व विभाग,

३. शिक्षणाधिकारी (माध्य) सर्व जिल्हा परिषदा

४. शिक्षणाधिकारी (माध्य) पुणे व मुंबई महानगरपालिका.

क्र.को.वि.मं./माध्य. गोप./५०७५
कोल्हापूर-४१६००४
दिनांक : १०/०७/२०२०

प्रति,
मुख्याध्यापक,
सर्व मान्यताप्राप्त माध्यमिक शाळा
सातारा/सांगली/कोल्हापूर

उपरोक्तप्रमाणे इ. १० वी व्यवसाय शिक्षण (NSQF) अंतर्गत विषयांच्या सुधारीत अभ्यासक्रम, विषय योजना व मूल्यमापन योजना व प्रात्यक्षिक/तोंडी मूल्यमापन योजनेबाबत माहिती तथा योग्य त्या कार्यवाहीस्तव

विभागीय सचिव
कोल्हापूर विभागीय मंडळ, कोल्हापूर

महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे -४

परिपत्रक

क्र.रा.मं./पापुई/इयत्ता ९वी व इ.११वी व्यवसाय अभ्यासक्रम/२१७१ दि.०४/०३/२०२०

विषय :- समग्र शिक्षा अभियानांतर्गत माध्यमिक /उच्च माध्यमिक स्तरावरील व्यवसाय शिक्षण या योजनेंतर्गत सुधारित अभ्यासक्रमानुसार शैक्षणिक वर्ष २०१९-२०२० पासून नव्याने विषय सुरू करणेबाबत.....

संदर्भ :-१.समग्र शिक्षा, मुंबई यांचे पत्र क्र.रा.मा.शि.अ./व्य.शि.४४/ (७१/१६)/२०१९/८९१, दि.१४.०८.२०१९.

२. रा.मं.परिपत्रक क्र.०३ दिनांक १४ जून,२०१७

३. शासन निर्णय क्रमांक :व्य.शि.२०१९/प्र.क्र.७०/एसडी-६, दिनांक ०३ ऑक्टोबर,२०१९

राज्यातील सर्व माध्यमिक शाळाप्रमुखांना या परिपत्रकान्वये कळविण्यात येते की, राष्ट्रीय माध्यमिक शिक्षा अभियानांतर्गत राज्यात व्यवसाय शिक्षण माध्यमिक/उच्च माध्यमिकस्तर योजनेची अंमलबजावणी सुरू झालेली आहे व हे विषय कोणत्या विषयास पर्याय म्हणून राहणार आहेत या संदर्भातील शासन निर्णय दि. २१ ऑगस्ट २०१४ व शुद्धिपत्रक दि. १४ मे २०१५ रोजी निर्गमित करण्यात आले होते. सदर निर्णयानंतर सुधारित शासन निर्णय व्य.शि.२०१९/प्र.क्र.७०/एसडी-६, दिनांक ०३ ऑक्टोबर,२०१९ आदेश निर्गमित झालेले आहेत.

सदर व्यावसायिक अभ्यासक्रम हे NSQF (National Skill Qualification Framework) प्रमाणे पंडित सुंदरलाल शर्मा सेंट्रल इन्स्टिट्यूट ऑफ व्होकेशनल एज्युकेशन (PSSCIVE) भोपाळ यांचे मान्यताप्राप्त असल्याने शासनाने त्यास मान्यता दिलेली आहे.

उपरोक्त शासन आदेशानुसार हे व्यावसायिक अभ्यासक्रम कोणत्या भाषा व सामाजिकशास्त्रे विषयास पर्याय म्हणून राहणार असून त्यांची माध्यमनिहाय शाळांची विषय योजना खालीलप्रमाणे आहे.

* इंग्रजी माध्यमाच्या शाळा	:	* प्रथम भाषा * व्दितीय भाषा * तृतीय भाषा अथवा व्यावसायिक अभ्यासक्रम * सामाजिकशास्त्रे अथवा व्यवसायिक अभ्यासक्रम (तृतीय भाषा अथवा सामाजिकशास्त्रे विषयापैकी एका विषयासाठी व्यावसायिक अभ्यासक्रमाची निवड करता येईल)
* मराठी माध्यमासह इतर सर्व उर्वरित माध्यमांच्या शाळा	:	* प्रथम भाषा * द्वितीय भाषा अथवा व्यावसायिक अभ्यासक्रम * तृतीय भाषा * सामाजिकशास्त्रे अथवा व्यवसायिक अभ्यासक्रम (द्वितीय भाषा अथवा सामाजिकशास्त्रे विषयापैकी एका विषयासाठी व्यावसायिक अभ्यासक्रमाची निवड करता येईल)

M. S. BOARD OF SECONDARY & HIGHER SECONDARY EDUCATION, KOLHAPUR
DIVI. BOARD, KOLHAPUR
16 MAR 2020
INWARD NO. 798
SING

तसेच संदर्भीय शासन निर्णय क्र.०३ अन्वये मराठी माध्यमांच्या शाळांना व्दितीय भाषा किंवा सामाजिकशास्त्रे या विषयांऐवजी " व्यवसाय विषय " निवडता येतील. तरी इंग्रजी व इतर माध्यमांच्या शाळांना मराठी विषय अनिवार्य राहील. मात्र सामाजिकशास्त्रे किंवा अन्य भाषा विषयांऐवजी " व्यवसाय विषय " निवडता येतील.

शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ ते २०१८-१९ पर्यंत राष्ट्रीय माध्यमिक शिक्षा अभियानांतर्गत व्यवसाय शिक्षण
माध्यमिक स्तर या योजनेंतर्गत राज्यातील ६४४ माध्यमिक शाळांमध्ये इ. ९ वी व इ.१०वी मध्ये विषय क्रमांक ८१
ते ९७ व ९४ हे विषय सुरू केलेले असून, शैक्षणिक वर्ष **२०१४-१५ ते २०१८-१९** पर्यंत सदर विषय लेवल-१ ते
२ प्रमाणे शिकविले जात होते. तथापि दिनांक १० मे,२०१८ व दिनांक २० मे,२०१९ रोजी झालेल्या प्रकल्प
मान्यता मंडळाच्या बैठकांमध्ये दोन वर्षे मुदतीचे अभ्यासक्रम सुरू करण्याबाबत कळविण्यात आलेले आहे. त्या
अनुषंगाने शैक्षणिक वर्ष२०१९-२० पासून इ.९वी व इ.११वीकरिता दोन वर्षे मुदतीच्या अभ्यासक्रमाकरिता प्र
प्रक्रीया राबविणे आवश्यक आहे. दोन वर्षे मुदतीचे सर्व व्यवसाय शिक्षण विषयांकरिता (JoB Rol,
Employability module हा विभाग सामायिक राहील. Employability module या विभागाकरिता स्वतंत्र
पाठपुस्तके तयार करण्यात आलेली आहेत.

राज्य मंडळाचे संदर्भीय क्रमांक २ नुसार व्यवसाय शिक्षण मुख्य विषय घेवून, इयत्ता १०वीची परीक्षा उत्तीर्ण
होणा-या विद्यार्थ्यांना इ.११वीमध्ये ४ वर्षे मुदतीच्या व्यवसाय शिक्षण अभ्यासक्रमाकरिता प्रवेश घेता येत होता.
तथापि मनुष्यबळ विकास मंत्रालयातर्फे इ.९वी व इ.१०वी करिता दोन वर्षाचा अभ्यासक्रम तसेच इ.११वी व
इ.१२वी करिता ०२ वर्षाचा स्वतंत्र अभ्यासक्रम तयार केला असल्यामुळे **जे विद्यार्थी इ.१०वीमध्ये व्यवसाय शिक्षण
विषय न घेता उत्तीर्ण झाले असतील, अशा विद्यार्थ्यांना देखिल इ.११वीमध्ये ०२ वर्षे मुदतीचा अभ्यासक्रमाकरिता थेट
प्रवेश घेता येईल.** इ.९वी/इ.१०वी जॉब रोलनुसार दोन वर्षे मुदतीच्या अभ्यासक्रमाचे नांव व जॉब रोलची माहिती
परिशिष्ट क्र.०१ व इ.११वी/इ.१२वीच्या जॉब रोलनुसार दोन वर्षे मुदतीच्या अभ्यासक्रमाचे नांव व जॉब रोलची
माहिती **परिशिष्ट क्र.०३** तसेच शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून इ.९वी करिता व्यवसाय शिक्षण अंतर्गत नव्याने
सुरू होणा-या विषयाची यादी **परिशिष्ट क्र.०२** सोबत जोडलेली आहे. तसेच ज्या विषयास मानव संसाधन
मंत्रालयाची परवानगी नसल्यामुळे शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून इ.९वीसाठी प्रवेश दिला जाणार नाही [illegible]
माहिती **परिशिष्ट क्र.०१** व इ.११वीकरिता **परिशिष्ट क्र.२** मध्ये देण्यात आलेली आहे.(सोबत परिशिष्ट क्र.०१ ते [illegible])

उपरोक्त बदल हे चालू शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० मध्ये दोन वर्षे मुदतीच्या अभ्यासक्रमाकरिता प्रवेशित होणा-
या विद्यार्थ्यांकरिता लागू राहतील. तथापि, मनुष्यबळ विकास मंत्रालयाच्या उपरोक्त संदर्भांकित परिशिष्ट क्र.१
नुसार ज्या विद्यार्थ्यांनी चार वर्षे मुदतीच्या अभ्यासक्रमाकरिता प्रवेश घेतला आहे अशा विद्यार्थ्यांना त्यांचे ४ वर्षे
मुदतीचे अभ्यासक्रम पूर्ण करण्याकरिता संधी उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे. त्या अनुषंगाने इयत्ता १०वी ते
१२वी करिता या कार्यालयाच्या दिनांक १२ जून,२०१९ च्या पत्रामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे विषयांस प्रवेश घेण्याची
मुभा विद्यार्थ्यांना देणे आवश्यक राहील. उपरोक्त बाबींना अनुसरून एका उच्च माध्यमिक शाळेमध्ये एका
क्षेत्राकरिता (Sector) इयत्ता ११वीमध्ये व्यवसाय शिक्षण विषयाकरिता पाहिला वर्ग हा यापूर्वी संबंधीत विषय
घेवून इयत्ता १०वी उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी व दुसरा वर्ग हा नव्याने व्यवसाय शिक्षण विषयास प्रवेश घेणारे
विद्यार्थी असे दोन राहातील.

परिशिष्ट क्रं.३- शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून इयत्ता ११ वी करिता व्यवसाय शिक्षण विषयाकरिता प्रवेश देता येतील अशा विषयांची माहिती-

अ.क्र.	क्षेत्र (Sector)	४ वर्षे मुदतीच्या जुन्या अभ्यासक्रमाकरिता राज्य मंडळाचा विषय साकेतांक	४ वर्षे मुदतीच्या जुन्या अभ्यासक्रमाचे नांव	२ वर्षे मुदतीच्या इयत्ता ११ वी व इ. १२वी करिता नवीन अभ्यासक्रमांचे नांव/ Job role	नावामध्ये बदल आहे/नाही	अभ्यासक्रमामध्ये बदल आहे/नाही
1.	Automotive	E1	Automobile Service Technician	Automotive Service Technician L-4	होय	होय
2.	Multi Skill Construction	E2	Multi Skill Technician (General Engineering)	Multi Skill Technician Fabrication	होय	होय
3.	Multi Skill Electronics and Hardware	E3	Multi Skill Technician (Electrical)	Field Technician - Wireman Control Panel	होय	होय
4.	Multi Skill Agriculture	E4	Multi Skill Technician (Gardening, Landscaping and Nursery Management)	Micro Irrigation Technician	होय	होय
5.	Automotive	E5	Automobile Service Technician (With Bridge Course)	सदर विषयास मानव संसाधन मंत्रालयाची परवानगी नसल्यामुळे चालू शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून सदर विषयाकरिता इयत्ता ११वी मध्ये प्रवेश घेता येणार नाही.		
6.	Multi Skill Food Processing	E6	Multi Skill Technician (Food Processing and Preservation)	Multi Skill Technician (Food Processing)	होय	होय
7.	Retail	E7	Sales Associate	Sales Associate	होय	होय
8.	Healthcare	E8	General Duty Assistant	General Duty Assistant	होय	होय
9.	Beauty & Wellness	E9	Beauty Therapist	Beauty Therapist	होय	होय
10.	Physical Education & Sports	F1	Physical Trainer/ Teacher	Physical Trainer/ Teacher	नाही	नाही

परिशिष्ट क्र.४ – शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून इयत्ता ११ वी करिता व्यवसाय शिक्षण अंतर्गत नव्याने सुरू होणा-या विषयांची यादी-

अ.क्र.	क्षेत्र (Sector)	२ वर्षे मुदतीच्या इ. ११वी व इ.१२वी करिताच्या नवीन अभ्यासक्रमाचे नांव /Job role	विषय कोड क्रमांक
1.	Tourism and Hcspitality	Counter Sales Executive	F6
2.	Media	Story Board Artist	F7
3.	Power	Distribution Lineman	F8
4.	Agriculture	Dairy Farmer/Entrepreneur	F9
5.	Apparels,Made ups and Home Furnishing	Specialized Sewing Machine Operator	G1
6.	Plumber	Plumber (General)-II	G2

परिशिष्ट क्र.१- शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून इयत्ता ९वी करिता व्यवसाय शिक्षण विषयाकरिता प्रवेश देता येतील अशा विषयांची माहिती-

अ.क्र.	क्षेत्र (Sector)	४ वर्षे मुदतीच्या जुन्या अभ्यासक्रमाकरिता राज्य मंडळाचा विषय सांकेतांक	४ वर्षे मुदतीच्या जुन्या अभ्यासक्रमाचे नांव	२ वर्षे मुदतीच्या इयत्ता ९वी व इ. १०वी करिता नवीन अभ्यासक्रमाचे नाव/ Job role	नावामध्ये बदल आहे/नाही	अभ्यासक्रमामध्ये बदल आहे/नाही
1.	Multi skill	81	Multi Skill Foundation Course	Multi Skill Assistant Technician	होय	होय
2.	Automotive	82	Automobile Technology	Automotive Service Technician L-3	होय	होय
3.	Retail	83	Retail Merchandising	Store Operation Assistant	होय	होय
4.	Healthcare	84	Healthcare General Duty Assistant	सदर विषयास मानव संसाधन मंत्रालयाची परवानगी नसल्यामुळे चालू शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून सदर विषयाकरिता इयत्ता ९वी मध्ये प्रवेश घेता येणार नाही.		
5.	Beauty & Wellness	85	Beauty & Wellness	Assistant Beauty Therapist	होय	होय
6.	Physical Education & Sports	86	Sports	Physical Trainer/ Teacher	नाही	नाही
7.	Tourism and Hospitality	87	Tourism and Travels	Food Beverage Service Trainee	होय	होय
8.	Agriculture	88	Agriculture	Solanaceous Crop Cultivator	होय	होय
9.	Media & Entertainment	89	Animator	सदर विषयास मानव संसाधन मंत्रालयाची परवानगी नसल्यामुळे चालू शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून सदर विषयाकरिता इयत्ता ९वी मध्ये प्रवेश घेता येणार नाही.		
10.	Banking & Finance	90	Banking & Finance			
11.		91	Mechanical Technology	सदर ३ विषय हे व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, मुंबई कार्यालयामार्फत चालवले जातात.		
12		92	Electrical Technology			
13		93	Electronics Technology			
14	Electronics and Hardware	94	Electronics and Hardware	Field Technician Other Home Appliances	होय	होय

परिशिष्ट क्र.२- शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून इयत्ता ९वी करिता व्यवसाय शिक्षण अंतर्गत नव्याने सुरू होणा-या विषयांची यादी -

अ.क्र.	क्षेत्र (Sector)	२ वर्षे मुदतीच्या इ. ९वी व इ.१०वी करिताच्या नवीन अभ्यासक्रमाचे नांव /Job role	विषय कोड क्रमांक
1.	**Power**	**Consumer Energy Meter Technician**	95
2.	**Agriculture**	**Animal Health Worker**	96
3.	**Apparels, Made ups & Home Furnishing**	**Sewing Machine Operator**	97
4.	**Plumber**	**Plumber (General)**	98
5.	**Agriculture**	**Organic Grower**	99

या विषयासाठी इ. ९ वी व इ.११वी ची मूल्यमापन योजना खालीलप्रमाणे राहील.

Sr.No.	Method of Assessments	Weightage (Max. marks)
1.	Written Test	30
2.	Practical Test	30
3.	Oral Test	10
4.	Project Work	10
5.	Term Work/Journal	10
6.	Direct Observation	10
Total		**100**

लेखी परीक्षा - ३० गुण (८० गुणांची परीक्षा घेऊन ३० गुणांत रुपांतर करणे)

उपरोक्त विषयाचे अभ्यासक्रम पंडित सुंदरलाल शर्मा सेंट्रल इन्स्टिट्यूट ऑफ व्होकेशनल एज्युकेशन (PSSCIVE) भोपाळ या संस्थेचे मान्यताप्राप्त असल्याने शासनाने त्यास मान्यता दिलेली आहे.
सदर अभ्यासक्रम PSSCIVE या संस्थेच्या **www.psscive.nic.in** या संकेत स्थळावर व मंडळाच्या **www.mahahsscboard. maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करुन** देण्यात आलेले आहेत.

माध्यमिक स्तर - इ. ९ वी (सर्व व्यवसायिक विषय)

१) प्रथमसत्र चाचणी परीक्षा १ - २० गुण
२) प्रथमसत्र प्रात्याक्षिक परीक्षा - ३० गुण
३) प्रथमसत्र लेखी परीक्षा - ५० गुण (८० गुणांची परीक्षा घेऊन ५० गुणात रुपांतर)

एकूण - १०० गुण

४) द्वितीय सत्र परीक्षा - १०० गुण
चाचणी परीक्षा २ - ०५ गुण (२० गुणांची परीक्षा घेऊन ०५ गुणात रुपांतर करणे)
लेखी परीक्षा - ३० गुण (८० गुणांची परीक्षा घेऊन ३० गुणात रुपांतर)
प्रात्याक्षिक परीक्षा - ३० गुण
टर्म वर्क / जरनल - ०५ गुण
प्रोजेक्ट - १० गुण
तोंडी परीक्षा - १० गुण
प्रत्यक्ष निरीक्षण १० गुण (प्रात्यक्षिक परीक्षा दरम्यान घेतलेली सुरक्षितता व स्वच्छता इ.)

एकूण - १०० गुण

$\frac{२००}{२}$ = १०० सरासरी गुण

शैक्षणिक वर्ष.२०२०-२१ मध्ये जे विद्यार्थी इ. १० वी साठी प्रविष्ट होतील व त्यांची इ. १० वी ची प्रथम परीक्षा मार्च २०२१ मध्ये मंडळामार्फत आयोजित केली जाईल. हे व्यावसायिक विषय इ.९ वी १० वी साठी शाळेचे माध्यमानुसार इंग्रजी माध्यमासाठी तृतीय भाषा/समाजिकशास्त्रे, मराठी व इतर माध्यमासाठी द्वितीय भाषा/ सामाजिकशास्त्रे, विषयास पर्याय म्हणून राहणार असल्याने इतर विषयांप्रमाणे यांचे गुण एकूण गुणात समाविष्ट राहतील. **मंडळाच्या नियमानुसार या विषयांना विभागीय मंडळाची विषय मान्यता घेणे आवश्यक राहील.** सदर विषयास अभ्यासक्रम पूर्ण करण्यासाठी आठवड्यास १२ तासिका राहतील. त्यातील ४ तासिका वेळापत्रकात तर उर्वरित ८ तासिका वेळापत्रकाबाहेर राहतील याचे संबंधित शाळांनी नियोजन करावे. विषय मान्यताबाबत विभागीय मंडळानी NSQF विषयाच्या प्रचलित पध्दतीने कार्यवाही करावी.

इ. ११ वी ची परीक्षा मंडळाच्या प्रचलित मूल्यमापन योजनेप्रमाणे कनिष्ठ महाविद्यालय स्तरावर होईल. उपरोक्त विषय इ. ११ वी व १२ वी साठी एकूण ४ इलेक्टीव्ह विषयांपैकी १ इलेक्टीव्ह विषय म्हणून सुरु झालेले असल्याने इ. ११ वी ची शालेय स्तरावरील परीक्षा व इ. ११ वीचा अंतिम निकाल देखील इतर इलेक्टीव्ह वि[illegible] प्रमाणेच जाहीर करण्यात यावा. ज्या उच्च माध्यमिक शाळेत हे विषय सुरु करण्यास राष्ट्रीय माध्यमिक शि[illegible] अभियान यांनी परवानगी दिलेली आहे **त्यांनी इ. ११ वी बाबतची कार्यवाही खालील प्रमाणे करण्यात यावी.**

उच्च माध्यमिक स्तर - इ. ११ वी (सर्व व्यवसायिक विषय)

१) प्रथमसत्र चाचणी परीक्षा १ - २० गुण
२) प्रथमसत्र प्रात्याक्षिक परीक्षा - ३० गुण
३) प्रथमसत्र लेखी परीक्षा - ५० गुण (८० गुणांची परीक्षा घेऊन ५० गुणात रुपांतर)

एकूण - १०० गुण

४) द्वितीय सत्र परीक्षा-चाचणी परीक्षा २ - ०५ गुण (२० गुणांची परीक्षा घेऊन ०५ गुणात रुपांतर करणे)

लेखी परीक्षा - ३० गुण (८० गुणांची परीक्षा घेऊन ३० गुणात रुपांतर)

प्रात्याक्षिक परीक्षा - ३० गुण
टर्म वर्क / जरनल - ०५ गुण
प्रोजेक्ट - १० गुण
तोंडी परीक्षा - १० गुण
प्रत्यक्ष निरीक्षण - १० गुण (प्रात्यक्षिक परीक्षा दरम्यान घेतलेली सुरक्षितता व स्वच्छता इ.)

एकूण - १०० गुण

$\frac{२००}{२}$ = १०० सरासरी गुण

ह्या विद्यार्थ्यांची इ. ९ वी ची परीक्षा मंडळाच्या प्रचलित मूल्यमापन योजनेप्रमाणे शालेय स्तरावर होईल.

उपरोक्त विषय इ. ९ वी व १० वी साठी भाषा वा सामाजिकशास्त्रे या विषयास पर्याय म्हणून व्यवसाय शिक्षण मधील एक विषय म्हणून सुरु झालेले असल्याने इ. ९ वी ची शालेय स्तरावरील परीक्षा व इ. ९ वीचा अंतिम निकाल देखील इतर अनिवार्य विषया प्रमाणेच जाहीर करण्यात यावा.

तरी उपरोक्तप्रमाणे ज्या माध्यमिक शाळांमध्ये राष्ट्रीय माध्यमिक शिक्षा अभियान/समग्र शिक्षा अंतर्गत NSQF प्रमाणे जॉब रोलनुसार व्यावसायिक अभ्यासक्रम सुरू झालेले आहेत. त्याप्रमाणे त्याची कार्यवाही करावी. सदर परीपत्रर्क संबंधित शाळेतील शिक्षक व विद्यार्थी यांचे निदर्शनास आणून शाळांच्या सूचना फलकावर लावण्यात यावे व केलेला कार्यवाहीचा अहवाल विभागीय मंडळास सादर करावा. इ.१०वी व इ.१२वीच्या सुधारित जॉब रोलनुसार मूल्यमापन आराखडे, प्रात्यक्षिक गुणदान योजना, घटकनिहाय गुण इ. मंडळाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध करू देण्यात आलेले आहेत.

सचिव,
महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च
माध्यमिक शिक्षण मंडळ,
पुणे - ४११ ००४

ठिकाण : पुणे - ४११००४
दिनांक :०४.०३.२०२०

प्रत माहितीस्तव सविनय सादर :

१. मा.अपर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
२. मा. आयुक्त (शिक्षण), पुणे
३. मा. राज्य प्रकल्प संचालक, मप्राशिप, मुंबई
४. मा. अतिरिक्त आयुक्त, मुंबई महानगरपालिका
५. मा. आयुक्त, पुणे महानगरपालिका

प्रत माहिती तथा आवश्यक त्या कार्यवाहीसाठी :

१. सर्व विभागीय सचिव, सर्व विभागीय मंडळे
२. मा.राज्य प्रकल्प समन्वयक, रा.मा.शिक्षा अभियान, मुंबई
३. विभागीय शिक्षण उपसंचालक, सर्व विभाग
४. शिक्षणाधिकारी (माध्य.), सर्व जिल्हा परिषदा
५. शिक्षणाधिकारी (माध्य.), पुणे व मुंबई महानगरपालिका